

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Quick scan natuur

Doorwerth Centrum

Gemeente Renkum

Datum: 23 maart 2022

Projectnummer: 170300.01

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	11
2.1	Gebiedsbescherming	11
2.2	Soortenbescherming	12
2.3	Bescherming houtopstanden	12
3	Onderzoeksmethode	14
3.1	Deskundigheid	14
3.2	Werkwijze	14
4	Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten	16
4.1	Ligging beschermde gebieden	16
4.2	Aanwezigheid beschermde soorten	17
4.3	Aanwezigheid houtopstanden	32
5	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	33
5.1	Mogelijke effecten op beschermde gebieden	33
5.2	Mogelijke effecten op beschermde soorten	34
5.3	Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden	39
6	Conclusie	40

Geraadpleegde bronnen

Bijlage 1. Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

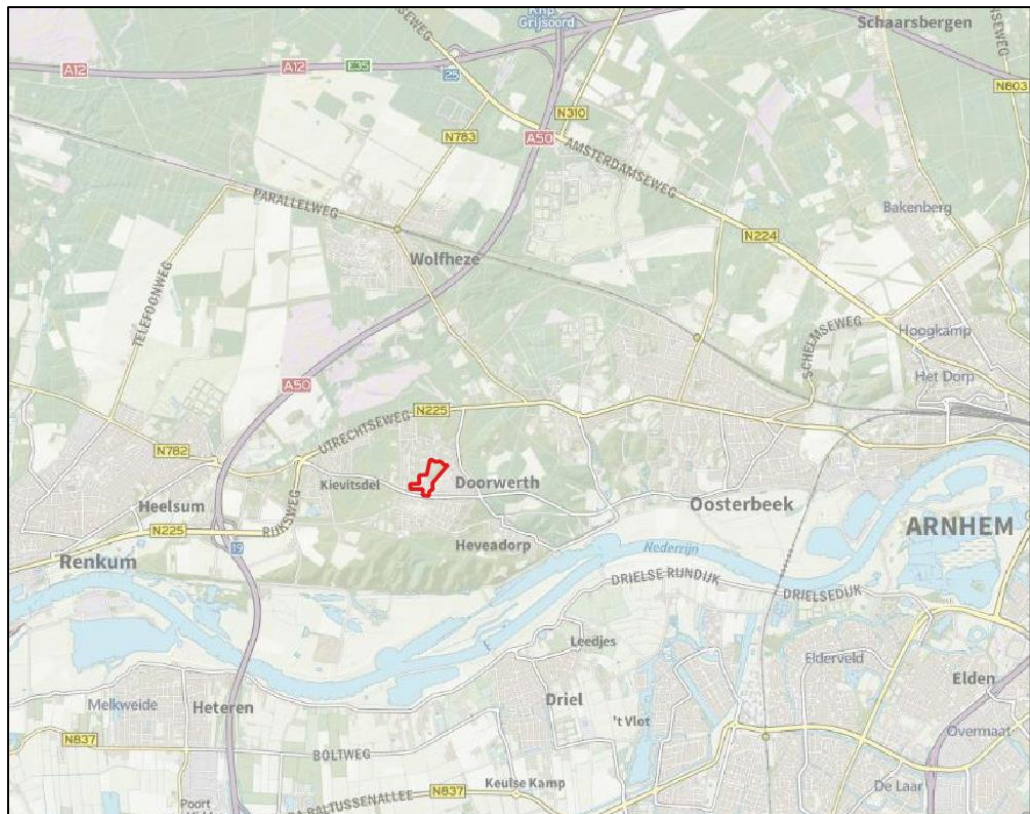
De gemeente Renkum heeft het voornemen het centrum van Doorwerth aan te passen. Voor deze toekomstige ontwikkeling werd eerder een masterplan opgesteld. Niet al de gewenste ontwikkelingen uit het masterplan passen binnen het bestaande bestemmingsplan. Om die reden wordt voor de ontwikkeling een nieuw bestemmingsplan opgesteld; het bestemmingsplan 'Doorwerth-Centrum 2019, leren ontmoeten en wonen'.

Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Al eerder, in 2017, werd daarom een quick scan natuur uitgevoerd en ook werden in dat jaar aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen, hazelworm, jaarrond beschermde nesten van vogels en de aanwezigheid van zoogdieren (Ecochore 2017). Omdat dat onderzoek meer dan drie jaar geleden plaatsvond is dit jaar opnieuw een quick scan natuur uitgevoerd. In deze quick scan onderzoeken we of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in de gemeente Renkum, provincie Gelderland en omvat een groot deel van de huidige dorpskern van Doorwerth. Rondom het plangebied liggen groen opgezette woonwijken met zowel appartementengebouwen als grondgebonden woningen. Deze woningen zijn gelegen in een bosrijke omgeving. Doorwerth zelf bevindt zich aan de zuidkant van de Veluwe en is gelegen op de stuwwal nabij de Nederrijn. In de directe omgeving bevinden zich de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe.

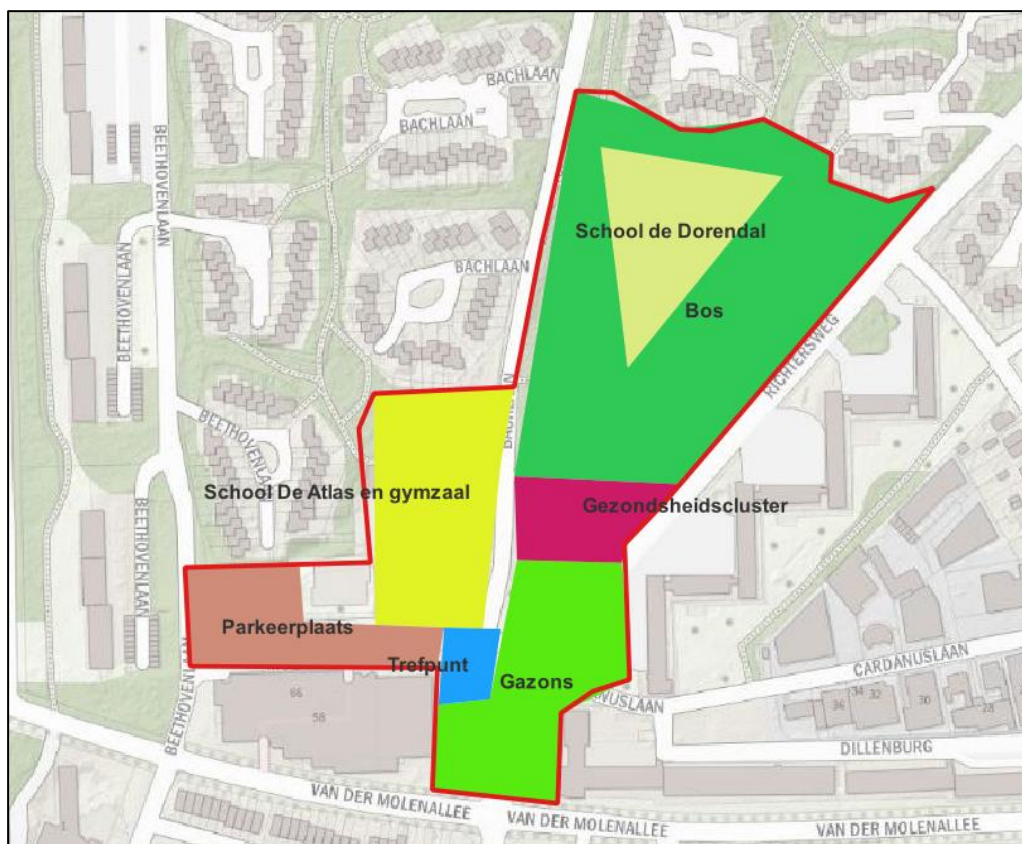
Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: PDOK.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: PDOK.

Op 10 maart 2022 is een veldbezoek uitgevoerd. Het plangebied is van noord naar zuid circa 400 meter lang. Binnen het plangebied liggen onder meer twee scholen, een gymzaal een bosgebied een parkeerplaats en enkele gazons. Op onderstaande

afbeelding is de ligging van deze objecten weergegeven. Hieronder volgt voor de verschillende onderdelen een nadere beschrijving.

Ligging van de verschillende objecten binnen het plangebied.

Gazons

Aan de zuidkant van het plangebied liggen verschillende groenstroken en gazons met daarboven vaak grote bomen. Aan de uiterste zuidzijde van het plangebied ligt ten westen van de Richtersweg een groepje Rododendrons met daarboven onder meer een grote Amerikaanse eik en enkele berken. Ten noorden daarvan staan boven het gazon enkele grote bomen, waaronder een Douglas en een lariks. Aan de overzijde, ten oosten van de Richtersweg, zijn boven het gazon enkele grote coniferen aanwezig. Meer naar het noorden, ten noorden van de Mozartlaan en Cardanuslaan liggen aan weerszijde van de Richtersweg nog twee grote gazons. Bij het westelijke gazon ligt ook een jeu-de-boules baan. Hier groeien boven het gazon onder meer zomereiken en berken. Bij het oostelijke gazon staan enkele picknick tafels. Aan de zuidwestzijde van dit gazon is dicht struweel aanwezig met onder meer enkele grote taxussen. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van dit deel van het plangebied.

Rododendron met daarboven onder meer berken.

Eiken boven het gazon ten noorden van de Cardanuslaan.

Gazon ten noorden van de Mozartlaan.

Dicht struweel met ondermeer taxus.

Parkeerplaats

Aan de westzijde van het plangebied liggen langs de Mozartlaan parkeerplaatsen, bij het winkelcentrum en de supermarkten die hier aanwezig zijn. De parkeerplaatsen bestaan uit verharding met daaromheen beukenhaagjes en daarboven nog jonge platanen. Ten noorden van de parkeerplaats is aan de westzijde, nabij de Beethovenlaan, binnen het plangebied een bosje aanwezig met een dichte begroeiing van onder meer hulst en taxus en daarboven zomereiken. Aan de oostzijde van dit bosje ligt binnen het plangebied ten noorden van de parkeerplaats een oude wal met daarop zomereiken boven een begroeiing met onder meer hulst. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van dit deel van het plangebied.

Beukenhaagjes en jonge platanen bij de parkeerplaatsen.

Dicht bosje ten noorden van de parkeerplaats, nabij de Beethovenlaan.

De eiken op een oude wal ten noorden van de parkeerplaats.

Parkeerplaats gezien vanuit het oosten.

Trefpunt

Het gebouw van Het Trefpunt, aan de Mozartlaan 2, bestaat uit een gebouw van één bouwlaag met een plat dak. De muren zijn opgetrokken van steen en aan alle zijden zijn in de muren open stootvoegen aanwezig. Rondom het gebouw is enige lage begroeiing van struikjes aanwezig. Direct nabij het gebouw, aan de noordwestkant, staat een grote populier. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van dit deel van het plangebied.

Het Trefpunt gezien vanuit het zuidoosten.

De bebouwing gezien vanuit het zuiden.

School de Atlas en gymzaal

Het schoolgebouw van basisschool de Atlas heeft twee bouwlagen, een plat dak en is opgetrokken uit steen. Aan de zuidzijde van de school ligt een gazon en ten noorden ervan liggen een speelplein met daarnaast een begroeiing van lage struikjes. Rondom het speelplein staan enkele eiken. Ten noorden van het speelplein ligt verder een gymzaal. Deze gymzaal is aan de buitenzijde bekleed met plaatmateriaal van metaal. Direct ten oosten van de gymzaal ligt een voetbalveld. Rond dit veld staan hogere bomen van onder meer de soorten robinia, zomereik en ruwe berk. Ten noorden van de gymzaal ligt nog een bosje, van onder meer zomereik en daaronder een plaatselijk dichte begroeiing met onder meer klimop, taxus en hulst. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van dit deel van het plangebied.

Het schoolgebouw gezien vanuit het zuiden.

Schoolplein, met op de achtergrond de gymzaal.

Gymzaal, gezien vanuit het westen.

Sportveld, gelegen aan de noordzijde van dit deel.

Gezondheidscluster

Binnen het plangebied, bij de aanduiding 'gezondheidscluster' is ook de bebouwing van een huisartsenpraktijk en een apotheek aanwezig. Bij deze bebouwing zijn geen ontwikkelingen voorzien. De bebouwing binnen dit deel is daarom niet meegenomen in de quick scan.

Bos

In het noordelijk deel van het plangebied is een groot oppervlakte bos aanwezig. In deze bosdelen komen vooral de boomsoorten zomereik en ruwe berk algemeen voor. Daarnaast zijn plaatselijk ook beuken en Amerikaanse eiken aanwezig. De diameters van de bomen variëren van zo'n 30-60 cm. Plaatselijk komt klimop tot hoog in de bomen voor. Het kronendak van de bosdelen is veelal niet gesloten. Onder de bomen is vaak een dichte struiklaag aanwezig, met vooral veel groot uitgegroeide taxussen en hultstruiken. Ook is op enkele plekken dicht braamstruweel aanwezig. Op de bosbodem groeit vaak adelaarsvaren. Verder is de strooisellaag dik en ontbreekt een kruidlaag veelal.

De bosbodem is veelal onbedekt.

In het bos groeien grote hulststruiken.

Klimop tot hoog in de bomen, nabij basisschool de Dorendal.

Dicht braamstruweel ten noorden van het de Dorendal.

School de Dorendal

In het bos aan de noordzijde ligt basisschool de Dorendal. Dit gebouw heeft een plat dak, één bouwlaag en bakstenen muren. De bebouwing aan de zuidzijde is opgetrokken van glad kunststof plaatmateriaal. Ten oosten van de bebouwing ligt een schoolplein omgeven door bomen. Het bosdeel ten oosten van de school wordt ook als speelterrein door de kinderen gebruikt. In een open plek in het bos ligt hier een groot braamstruweel. Op de overige delen van dit speelbos is de bodem veelal open en de struiklaag vrij ijl.

Noordzijde van de Dorendal.

Oostzijde met schoolplein.

Zuidzijde van de Dorendal.

Het speelbos aan de oostzijde.

1.2.2 Toekomstige situatie

Verskillende veranderingen zijn voorzien in het plangebied. Op de plek van school de Dorendal en het speelbos ten oosten daarvan is een nieuwe woonbuurt in het bos voorzien. Het gebouw van de Dorendal zal hiervoor worden gesloopt. De bosdelen ten zuidwesten van de Dorendal worden bestemd als 'Groen-Park', waar ruimte is voor wandelen en spelen in het bos. Ook het schoolgebouw van de Atlas zal worden gesloopt. Op deze locatie komt een multifunctioneel gebouw, met onder meer ruimte voor basisscholen de Dorendal en de Atlas, een dorps huis en een peuterspeelplein. Op de plek van het gebouw van het Trefpunt is een groen plein voorzien. Het gebouw zal daarvoor worden gesloopt.

Een impressie van de toekomstige situatie.

2 Wettelijk kader

Hieronder staat een samenvatting van het wettelijk kader. Een uitgebreide beschrijving staat in bijlage 1.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen.

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat significant negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Als een plan of project mogelijk negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve gevolgen zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante gevolgen niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt.

2.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Voor dit netwerk geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd. Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

De provincie Gelderland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep.

De provincie Gelderland vindt het verder van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. Ook zijn weidevogelgebieden aangewezen. De provincie wil hier een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels. Beschermde weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO en voor het overige deel in het GNN.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming. Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten, voor Habitatrichtlijnsoorten en voor andere soorten. Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de verboden van de wet. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden.

2.3 Bescherming houtopstanden

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vier-

kante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn onder meer niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

3 Onderzoeksmethode

3.1 Deskundigheid

Kwaliteit van het ecologisch onderzoek en het geleverde product staan bij SAB hoog in het vaandel. Mede daarom zijn wij aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB); de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Om aan onze standaard te voldoen, wordt ecologisch onderzoek enkel uitgevoerd door deskundigen. Onder een ecologisch deskundige verstaan we iemand met aantoonbare ervaring en kennis op het gebied van de ecologie van de betreffende soorten. Onze deskundigen voldoen aan de eisen van een ecologisch deskundige zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland die stelt. Ecologen in opleiding tot deskundige werken altijd onder begeleiding van een deskundige.

3.2 Definitie product

Het product wat in deze rapportage geleverd wordt is een “quick scan natuur”. Dit bestaat uit een “quickscan soorten” conform de begrippenlijst van het Netwerk Groene Bureaus (NGB 2020), aangevuld met verkennende analyse op het gebied van gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland) en een verkennende analyse op het gebied van houtopstanden.

3.3 Werkwijze

Voor het onderzoek werd een bureaustudie uitgevoerd en werd een veldbezoek aan de locatie gebracht. Als eerste werd voor het onderzoek, op basis van informatie van de opdrachtgever, het plangebied in beeld gebracht en werden de toekomstige ontwikkelingen beschreven. Vervolgens werd onderzocht welke beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied zijn te verwachten. Hiervoor werd de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 3 maart 2022, waarbij waarnemingen van de afgelopen 10 jaar werden opgevraagd. Aanvullend hierbij is gebruik gemaakt van andere bronnen, als websites en verspreidingsatlassen. Bij deze bureaustudie werd ook de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en gebieden die via de provinciale verordening zijn beschermd onderzocht. Hiervoor werd onder meer informatie van de website van de provincie geraadpleegd.

Vervolgens werd een veldbezoek aan het plangebied en de directe omgeving ervan gebracht. Dit bezoek vond plaats op 10 maart 2022, bij droog, onbewolkt weer en een temperatuur van circa 10 graden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid van het plangebied voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

Met de gegevens uit de bureaustudie en het veldbezoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden. Op basis van deze inschatting is een advies opgesteld met aanbevelingen voor ver-

volgstappen. Nadat het eerste conceptrapport gereed was, is dit beoordeeld op inhoud en vorm door een deskundig collega. Het commentaar is vervolgens besproken en verwerkt, om zo tot een eensluidend advies te komen.

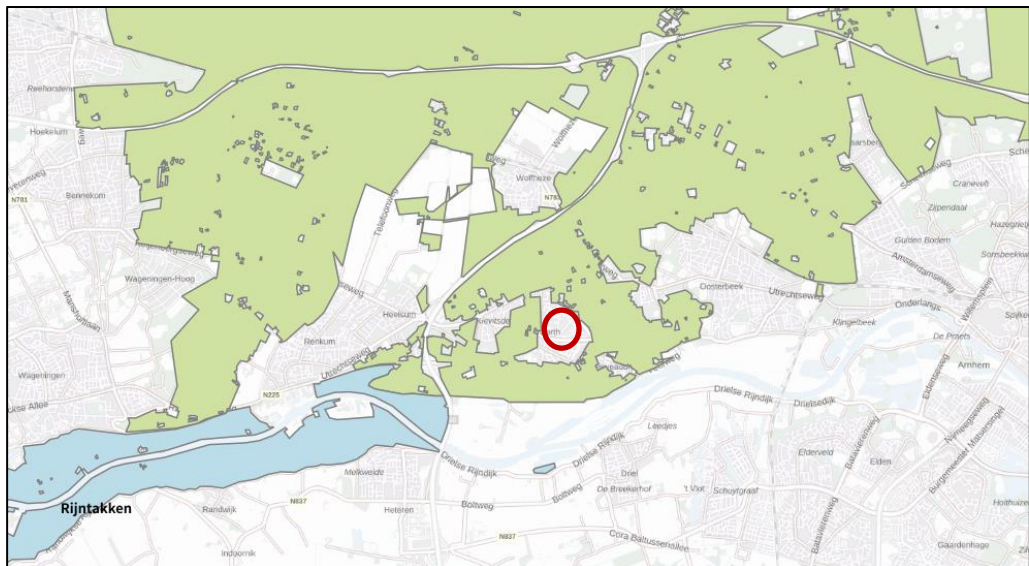
4 Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en beschrijven we de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten. In het volgende hoofdstuk volgt een beoordeling van de mogelijke effecten op beschermde gebieden en beschermde soorten ten gevolge van de ontwikkeling.

4.1 Ligging beschermde gebieden

4.1.1 Ligging Natura 2000-gebied

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Wel wordt het plangebied omgeven door Natura 2000-gebied “Veluwe”. De kleinste afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied bedraagt circa 115 meter, aan de zuidwestzijde van het plangebied. Natura 2000-gebied Rijntakken ligt ten zuidwesten van het plangebied, op ruim 2 kilometer afstand. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand van het plangebied.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden Veluwe (groen) en Rijntakken (blauw). Bron: Aeries.

4.1.2 Ligging Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland maar wordt daar wel door omgeven (zie navolgende afbeelding). Rondom het plangebied, op meer dan 100 meter afstand, zijn zowel delen aanwezig die behoren tot de Groene Ontwikkelingszone als delen die behoren tot het Gelders Natuurnetwerk. De dichtstbijzijnde weidevogelgebieden en rustgebieden voor winterganzen bevinden zich bij de Rijn ten zuidwesten van het plangebied op respectievelijk circa 5 en 3 kilometer afstand.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (donkergroen) en de Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen). Bron: Provincie Gelderland.

4.2 Aanwezigheid beschermde soorten

4.2.1 Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten

In het plangebied zijn gebouwen aanwezig en is veel groen aanwezig. Het plangebied vormt daarmee geschikt leefgebied voor in het wild levende planten en dieren.

4.2.2 Vogelrichtlijnsoorten

4.2.2.1 Vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als roodborst, merel, gaai en houtduif. Voor dergelijke soorten is er voldoende broedgelegenheid aanwezig binnen het plangebied. In het plangebied zijn daarnaast op verschillende plekken vogelnesten waargenomen, zowel in de bosdelen in het noordelijk deel van het plangebied, als in bomen en struiken rondom de bebouwing en bij de gazons in het zuidelijk deel van het plangebied.

4.2.2.2 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Naast de reguliere bescherming in het broedseizoen zijn er verschillende vogelsoorten van wie de nesten jaarrond worden beschermd. Deze jaarrond beschermde status is vanwege verschillende redenen. Zo zijn er soorten die het hele jaar gebruik maken van het nest. Daarnaast zijn er koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn. Ook zijn er soorten die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die nauwelijks in staat zijn zelf een nest te maken.

Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor de betreffende soorten.

Huismus

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (golvende) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen (BIJ12 2017a).

In het plangebied zijn geen duidelijk geschikte nestlocaties van de huismus aangetroffen. De bebouwing die waarschijnlijk wel wordt gesloopt, de gebouwen van het Trefpunt, de Dorendal, de Atlas en de gymzaal bij de Atlas, hebben alle platte daken zonder mogelijkheden voor huismussen om te broeden. Ook in de muren en bij de overgangen van muur naar dak werden geen kieren gevonden waar huismussen eventueel gebruik van zouden kunnen maken. Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek geen huismussen of sporen van de huismus in het plangebied waargenomen. Het veldbezoek werd uitgevoerd op een dag in maart met goede omstandigheden om baltsende huismussen waar te nemen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats, zeker in deze periode van het jaar. Het feit dat de soort tijdens geschikte weersomstandigheden niet is aangetroffen, duidt er op dat zich geen nesten in het plangebied bevinden. Ook bij het eerdere natuuronderzoek binnen het plangebied werden er geen huismussen aangetroffen (Ecochore 2017). Aangezien er geen duidelijke nestlocaties voor de huismus in het plangebied aanwezig zijn, en huismussen of sporen van de soort niet zijn waargenomen, is het onwaarschijnlijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van deze soort.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms kunstmatige nestkasten of nestpannen, gaten in muren, gaten achter regenpijpen of ventilatieschachten als broedlocatie gebruikt. Nestlocaties dienen een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond te hebben. Daken dienen verder minimaal een hellingshoek van 45 graden te hebben om als nestlocatie geschikt te zijn (BIJ12 2017b).

De gebouwen die waarschijnlijk worden gesloopt, de gebouwen van het Trefpunt, de Dorendal, de Atlas en de gymzaal bij de Atlas, werden gecontroleerd op mogelijke verblijfplaatsen voor gierzwaluwen. Bij basisschool de Atlas, het gebouw van het Trefpunt en bij de gymzaal werden geen mogelijkheden gevonden voor deze soort om te nestelen. De bebouwing heeft platte daken en overal sluit de muur vrijwel kierloos aan op de dakrand. Alleen bij het gebouw van de Atlas zijn soms smalle kieren aanwezig bij de dakrand. Deze kieren zijn echter niet zo breed dat het een nestplaats aan gierzwaluwen zou kunnen bieden. Vanwege het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen worden gierzwaluwen bij deze gebouwen niet verwacht.

Ook het gebouw van de Dorendal een plat dak en ook hier werden op het eerste gezicht geen duidelijke mogelijkheden voor gierzwaluwnesten gevonden. Wel zitten er aan de noord- en oostzijde van de bebouwing op enkele plekken duidelijke witte poepstrepen op de muur, die niet goed verklaard konden worden. Daarbij werd door één van de medewerkers aangegeven, dat zwaluwen in de zomer bij de zonneschermen invliegen. Het is onduidelijk om welke soort zwaluwen dit zou kunnen gaan. Maar omdat gierzwaluwen ook boven zonneschermen kunnen nestelen, omdat er bij dit gebouw daarvoor ook mogelijkheden zijn en vanwege de aanwezigheid van de poepstrepen, kan niet geheel worden uitgesloten dat hier nestplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn. Aanvullend onderzoek is nodig om dit verder uit te zoeken.

Witte poepstrepen op de muur aan de oostzijde van het gebouw.

Boomvalk, sperwer en ransuil

Sommige vogels met jaarrond beschermde nesten broeden in hoge bomen in bos of boomgroepen (buizerd, roek, havik, sperwer, wespendif, zwarte wouw), in oude nesten van kraaien en roofvogels in boomgroepen (boomvalk) of in oude nesten van kraaien en roofvogels in vooral naaldbomen (ransuil). In het plangebied is een groot aantal bomen en dichte struiken aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen en grote struiken zo goed mogelijk geïnspecteerd op de aanwezigheid van potentiële roofvogelnesten. Omdat de loofbomen nog niet in het blad zaten, was een dergelijke inspectie goed mogelijk. Daarbij is ook op de grond gezocht naar witte poepvlekken, braakballen en prooiresten.

Grote horsten, die gebruikt zouden kunnen worden door havik, buizerd of wespendif werden nergens aangetroffen. Deze soorten zijn wat schuwer en mijden menselijke drukte (Sovon.nl). Vanwege het ontbreken van grote nesten en vanwege de ligging van het plangebied worden nesten van deze soorten hier niet verwacht.

Binnen het plangebied werden wel op verschillende plekken middelgrote nesten gevonden, die bijvoorbeeld van kraaien zouden kunnen zijn (zie navolgende kaart). De gevonden nesten waren aanwezig aan de zuidzijde van het plangebied. Hier werd hoog in een den een middelgroot nest waargenomen, in een takvork op circa 20 meter hoogte. Verder was in een lariks, dicht tegen de stam op circa 18 meter hoogte een middelgroot nest aanwezig. Tot slot werd in een dichte conifeer in een takvork op circa 6 meter hoogte een middelgroot nest gezien. In de bosdelen werden dergelijke nesten niet gevonden. Al is het niet helemaal uitgesloten dat ook in die delen middelgrote

nesten aanwezig zijn, bijvoorbeeld tussen dichte klimop, die aanwezig is bij bomen in dit deel van het plangebied. De aangetroffen nesten worden wellicht gebruikt door kraaien of duiven maar lijken ook geschikt voor boomvalk, sperwer of eventueel ransuil.

De boomvalk is een schaarse broedvogel die leeft in open landschappen, meestal met water in de buurt. De boomvalk broedde oorspronkelijk veel in heiden, bossen en bosranden op zandgrond. Tegenwoordig broedt zij echter meer in open agrarische landschappen en aan de rand van steden. Ook in gebieden die rijk zijn aan menselijke verstoring zoals sport-, bedrijfsterreinen of langs snelwegen wordt door de boomvalk gebroed. Dit heeft deels te maken met een toenemende predatiedruk van havik in het oorspronkelijke broedgebied. De boomvalk gebruikt voornamelijk nesten van kraaien maar ook duiven of andere roofvogels om in te broeden en gedraagt zich in broedtijd onopvallend. Nesten kunnen in boomgroepen, vrijstaande bomen maar ook op hoogspanningsmasten zijn gelegen. De broedperiode is in mei-juni (SOVON 2002, www.vogelbescherming.nl).

De sperwer komt voor in allerlei typen bos en kleinschalig landschap met boomgroepen. De soort broedde traditioneel in dichte, niet te oude naaldbossen of gemengde bossen. Onder andere door toename van de havik, die in vergelijkbaar gebied leeft en ook op de sperwer jaagt, broedt de sperwer tegenwoordig echter op allerlei plekken in dichte loofbosjes, wegbepanting en stadstuinen. De sperwer maakt elk jaar een nieuw nest binnen het bezette territorium, vaak dicht bij het oude. Het nest wordt direct aan de stam op dikke takken gebouwd. Soms wordt het oude nest van een houtduif verder uitgebouwd. De soort broedt van eind april tot eind juni (SOVON 2002).

Nest tegen stam van lariks, in zuidelijk deel van het plangebied.

Ransuilen broeden in allerlei gebieden, waar open veld aanwezig is met voldoende muizen. Ze mijden grote bossen, boomloze gebieden en steden. Tegenwoordig wordt vooral in kleine bosjes en agrarisch cultuurland gebroed. De soort nestelt in een oud nest van een andere soort, bij voorkeur van ekster of zwarte kraai, maar soms ook van houtduif, buizerd of havik. Ze broeden bij voorkeur in naaldbomen, die het beste dekking geven, maar ook in loofbomen, houtwallen, boomgroepen en solitaire bomen. De broedperiode is van half februari tot eind juli, waarbij eileg plaatsvindt van half maart tot half april. (SOVON 2002, sovon.nl, vogelbescherming.nl).

Overige vogelsoorten

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, nestelen op hoge gebouwen (slechtvalk), op richels van bergen of steengroeven en soms op oude roofvogelnesten (oehoe), in holtes in bomen en in gebouwen (steenuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar) (SOVON 2002, vogelbescherming.nl, sovon.nl). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig. Nesten van deze vogelsoorten worden niet in het plangebied verwacht.

4.2.3 Planten

De vaatplanten die zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming betreffen veelal zeldzame soorten, waarvan de meeste Rode Lijst-soorten, met specifieke groeiplaatsen in met name stabiele en natuurlijke biotopen, zoals bossen, zeeduin, kalkgraslanden, beekdalen, veengronden en moerassen. Ook is een aantal soorten beschermd die groeit op oude en verweerde muren en zijn enkele zeldzame akkerplanten beschermd. Een deel van de beschermde planten komt alleen voor in Zuid-Limburg. Veel soorten komen voornamelijk voor op kalkhoudende en voedselarme

grond (Sparrius et al. 2012). Naast de beschermde vaatplanten zijn er twee mossoorten beschermd. Beide soorten zijn zeer zeldzaam. Tonghaarmuts is in Nederland gevonden in vochtige, jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Geel schorpioenmos groeit op moskussens op venig substraat (Janssen en Schaminee 2004, verspreidingsatlas.nl).

In de NDFF-database zijn geen waarnemingen aanwezig van beschermde planten uit het plangebied of de directe omgeving. In grote delen van plangebied is sprake van voedselrijke en regelmatig bewerkte grond in een weinig natuurlijke, bebouwde omgeving. Dit betreft de directe omgeving van de bebouwing, de parkeerplaats aan de zuidzijde, de gazons en perken aan de zuidzijde. Beschermde planten zijn niet te verwachten in een dergelijk biotoop. In het bosje ten noordwesten van de parkeerplaats, het bosje ten noorden van de gymzaal en de beboste delen aan de noordkant van het plangebied, rondom basisschool de Dorendal, is een meer natuurlijke begroeiing aanwezig. De begroeiing bestaat hier uit bos gedomineerd door zomereik en ruwe berk, met daaronder een struiklaag gedomineerd door hultst en taxus. Op de bodem is vaak een dikke laag strooisel aanwezig. De kruidlaag is veelal ijl. Alleen aan de randen en bij paden zijn kruiden aanwezig. Aangetroffen werden algemeen voorkomende soorten als look-zonder-look, bonte dovenetel, speenkruid en op een enkele plek valse salie en dagkoekoeksbloem. Beschermde soorten werden niet gevonden en werden hier bij eerder natuuronderzoek, dat werd uitgevoerd in de zomer van 2017, ook niet gevonden (Ecochore 2017). Op de zure bosbodems worden beschermde soorten ook niet verwacht.

4.2.4 Grondgebonden zoogdieren

4.2.4.1 Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Het is goed mogelijk dat in of nabij het plangebied deze soorten voorkomen, zoals de bosmuis of egel. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

4.2.4.2 Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Deze beschermde grondgebonden zoogdieren komen voornamelijk voor in natuurlijke- of half-natuurlijke habitats zoals bos, heide of kleinschalig agrarisch landschap. Een aantal soorten is zeer zeldzaam en komt alleen in Zuid-Limburg voor. Dit geldt voor hamster, hazelmuis, eikelmuis, molmuis, lynx en wilde kat. Ook de wolf is zeer zeldzaam. Andere soorten, zoals bever, boomarter, das, eekhoorn, steenarter, waterspitsmuis en wild zwijn komen algemener voor. Met name eekhoorn en steenarter worden ook regelmatig in meer stedelijk gebied aangetroffen (Lange et al. 2003, verspreidingsatlas.nl).

In de NDFF-database zijn waarnemingen openomen van de eekhoorn, boomarter, steenarter, bunzing en das uit het plangebied of de directe omgeving. Uit gegevens van de verspreidingsatlas blijkt verder dat ook de kleine arterachtigen hermelijn en wezel in deze omgeving aanwezig zouden kunnen zijn. Hieronder bespreken we de geschiktheid van het plangebied voor deze soorten.

Eekhoorn

In en rondom het plangebied worden regelmatig eekhoorns waargenomen, zo blijkt uit de NDFF-gegevens. Ook medewerkers van de Dorendal gaven aan regelmatig eekhoorns te zien. Verder werd ook bij eerder natuuronderzoek in het plangebied een eekhoorn waargenomen (Ecochore 2017). De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen mits daar voldoende voedsel beschikbaar is. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op minimaal vijf meter hoogte in de boom. Ook natuurlijke boomholtes, oude kraaien- of ekster-nesten, nestkasten of spechtenholen worden als nestlocatie gebruikt (zoogdiervereniging.nl).

Het plangebied vormt een erg geschikte leefomgeving voor de eekhoorn, doordat er veel bomen aanwezig zijn, waardoor er veel dekking en voedsel beschikbaar is. Het plangebied werd gecontroleerd op de aanwezigheid van eekhoornnesten. Doordat de loofbomen nog geen blad droegen, was deze controle redelijk goed uit te voeren. Eekhoornnesten werden niet aangetroffen. Wel werd geconstateerd dat op heel veel plekken bomen aanwezig zijn met dichte klimop tot hoog in de kroon. Ook in de kleinere bosjes aan de zuidkant van het plangebied komt klimop in de bomen voor. Eekhoorns hebben een voorkeur voor dergelijke bomen met klimop als plek voor hun nest, omdat de nesten dan goed verborgen zijn (Verbeylen 2012). Wanneer de klimop dicht is, zijn dergelijke nesten vanaf de grond niet waar te nemen. Gezien de eekhoornwaarnemingen die worden gedaan in het plangebied en de geschiktheid van het plangebied voor deze soort, kan niet worden uitgesloten dat eekhoornnesten aanwezig zijn in bomen met dichte klimop binnen het plangebied.

Marters

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof-)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. De boommarter komt slechts incidenteel voor in de nabijheid van gebouwen. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen-, vossen of dasenholen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak in oude spechten- of eekhoornholen of inrottingsholen gemaakt (www.zoogdiervereniging.nl).

De steenmarter leeft bij voorkeur in een kleinschalig, parkachtig landschap. De soort is met name aanwezig in de nabijheid van dorpen, boerderijen en ook steden. Elementen als groenstroken, heggen, bosjes en greppels zijn belangrijk voor het vinden van voedsel en als dekking. Binnen zijn leefgebied heeft de steenmarter vele schuilplaatsen, zoals boomholtes, takkenhopen, dicht struweel en ruimtes in bebouwing. Hier bewoont de soort bijvoorbeeld zolders, kruipruimtes of ruimtes in de spouw (www.zoogdiervereniging.nl).

De bunzing heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de nabijheid. De soort kan ook voorkomen in een bebouwde omgeving met veel groen en in open bossen. De bunzing maakt zijn schuilplaats in oude hopen van konijn, mol, vos en das, maar ook steenhopen, holle bomen en boomwortels worden als schuilplaats gebruikt (Bouwens, 2017).

De wezel is niet gebonden aan een bepaald landschapstype maar heeft een voorkeur voor een kleinschalig (cultuur-) landschap. Een vereiste is wel dat er voldoende dekking aanwezig is, bijvoorbeeld in de vorm van bosschages, houtstapels of heggen. De

soort komt ook wel voor in een groene bebouwde omgeving. De soort mijdt natte gebieden. Als verblijfplaats gebruiken ze onder meer houtstapels, oude hollen van muizen, ratten en konijnen (Bouwens, 2017).

De hermelijn leeft in een kleinschalig landschap waar voldoende dekking en open water aanwezig is. De soort mijdt bossen en de bebouwde kom. Als verblijfplaats worden meestal oude mollen of konijnenholten gebruikt, maar de soort kan ook voorkomen in bijvoorbeeld holten in bomen, of houtstapels (Bouwens, 2017). Een gang of hol met een doorsnede van vijf centimeter is al groot genoeg om een hermelijn te huisvesten.

Het plangebied bestaat voor een deel uit bos en voor een deel uit bebouwde kom. Open water ontbreekt in het plangebied. Het plangebied vormt daarmee voor de hermelijn een weinig geschikt leefomgeving. Deze soort wordt hier niet verwacht. Voor de overige besproken soorten, de boommarter, steenmarter, bunzing en wezel is wel geschikt leefgebied aanwezig. De te slopen bebouwing is nog in gebruik. Bij deze bebouwing werden geen kieren aangetroffen die marters toegang zouden kunnen geven tot de bebouwing. Het is daarmee niet te verwachten dat de te slopen bebouwing een verblijfplaats biedt aan één van deze marterachtige. In het plangebied zijn wel op meerdere plekken dichte bosschages of struwelen aanwezig, vaak van braam. Dergelijke plekken met veel dekking kunnen door steenmarter, bunzing of wezel als schuilplaats worden gebruikt. Ook werden op sommige plekken tussen boomwortels holten aangetroffen waarin marters zouden kunnen schuilen. Verder werden in enkele bomen, voornamelijk ruwe berken, spechtenholten aangetroffen. Deze holten lijken echter te klein om als verblijfplaats voor de boommarter te kunnen dienen. Wel is bij veel bomen dichte klimop aanwezig, waartussen mogelijk ook nesten voor de eekhoorn zitten (zie voorgaande paragraaf). Boommarters kunnen eekhoornnesten ook als rustplaats gebruiken (zoogdiervereniging.nl). Het is daarmee niet uitgesloten dat binnen de meer natuurlijke delen van het plangebied verblijfplaatsen aanwezig zijn voor boommarter, steenmarter, bunzing of wezel.

Das

In de NDFF is één waarneming opgenomen van de das, van een locatie ten zuiden van de Oude Oosterbeekseweg, op enkele honderden meters afstand van het plangebied. De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Leefgebied van de das moet voldoende dekking bieden, met weinig verstoring, een groot voedselaanbod, een bodem waarin ze goed kunnen graven en met een grondwaterstand lager dan 1,5m onder het maaiveld. De das is een omnivoor. Het belangrijkste voedsel voor de das zijn regenwormen. Daarnaast eten ze vruchten, noten, granen, paddenstoelen, knaagdieren, egels, slakken en insecten (zoogdiervereniging.nl). Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied geen sporen van dassen aangetroffen, zoals latrines of burchten. Ook bij eerder natuuronderzoek werden geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van dassen in of nabij het plangebied (Ecochore 2017). Het plangebied wordt omgeven door bebouwd gebied en in de omgeving is geen kleinschalig landschap aanwezig met akkertjes of weiland. Het plangebied en de omgeving worden wel intensief door mensen gebruikt. Het is daarom redelijkerwijs uitgesloten dat dassen aanwezig zijn in of bij het plangebied.

4.2.5 *Vleermuizen*

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en de verspreidingsatlas (verspreidingsatlas.nl) komen de franjestaart, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Dietz et al. 2011).

4.2.5.1 *Gebouwbewonende vleermuissoorten*

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot, achter luiken en in schoorstenen (BIJ12 2017c, Dietz et al. 2011). De gebouwen die mogelijk worden gesloopt werden gecontroleerd op de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Het gebouw van het Trefpunt heeft een plat dak dat vrijwel naadloos aansluit op de muren. Wel zijn aan al de zijden open stootvoegen aanwezig die vleermuizen toegang tot de spouwmuur zouden kunnen geven. Het is daarmee niet uitgesloten dat vleermuizen dit gebouw als verblijfplaats gebruiken. De open stootvoegen zijn niet breed en het gebouw is niet hoog. Daarmee is het als verblijfplaats voor de wat grotere laatvlieger weinig geschikt.

Het schoolgebouw van de Atlas heeft ook open stootvoegen. Deze bevinden zich aan de oost-, west- en noordzijde. Deze open stootvoegen zijn soms vrij breed. Aan de zuidzijde zijn alleen aan de uiterste oost- en westkant twee open stootvoegen aanwezig. Daarnaast is er bij de westzijde een vrij brede kier aanwezig tussen dakrand en gevel. Het gebouw is daarmee geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bebouwing heeft twee bouwlagen en de open stootvoegen zijn soms breed. Het is daarmee niet uit te sluiten dat ook de laatvlieger hier een verblijfplaats heeft.

Aan de noordwestzijde van de school staat een klein bijgebouwtje. Dit bijgebouwtje heeft een plat dak dat naadloos aansluit op de muur. Wel zijn open stootvoegen aanwezig. Deze zijn echter smal, zitten niet hoog (circa 2 meter hoog) en bleken vol spinrag te zitten. Verblijfplaatsen voor vleermuizen worden in dit gebouwtje niet verwacht.

De gymzaal bij de atlas heeft geen open stootvoegen. Deze bebouwing bestaat aan de buitenzijde uit glad plaatmateriaal. Kieren bij de dakrand zijn niet aanwezig. Omdat geschikte openingen voor vleermuizen ontbreken worden verblijfplaatsen hier niet verwacht.

Schuurtje bij basisschool de Atlas.

Het gebouw van de school de Dorendal heeft een plat dak en één bouwlaag. De dakrand zit veelal strak tegen de gevel maar op enkele plekken zijn er wat grotere kier-tjes. Ook zijn er op enkele plekken open stootvoegen aanwezig. Namelijk bij de oost-zijde van het gebouw en de noordzijde. Veelal zijn de open stootvoegen smal, maar ook zijn er soms wat wijdere open stootvoegen aanwezig. Niet uitgesloten kan worden dat vleermuizen hier een verblijfplaats hebben. Bij de westzijde en de zuidzijde werden geen kieren of open stootvoegen gevonden die vleermuizen als verblijfplaats zouden kunnen gebruiken.

Open stootvoegen aan de oostzijde van het gebouw van de Dorendal

Vanwege de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen bij de gebouwen van het Trefpunt, de Atlas en de Dorendal is het nodig daar aanvullend onderzoek uit te voeren. Bij het eerdere natuuronderzoek werd ook bij deze bebouwing onderzoek verricht (Ecochore 2017). Daarbij werd alleen in het gebouw van de Atlas één paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Echter, omdat vleermuizen heel regelmatig van verblijfplaats wisselen en omdat het onderzoek inmiddels meer dan drie jaar oud is, is het nodig het vleermuisonderzoek te actualiseren.

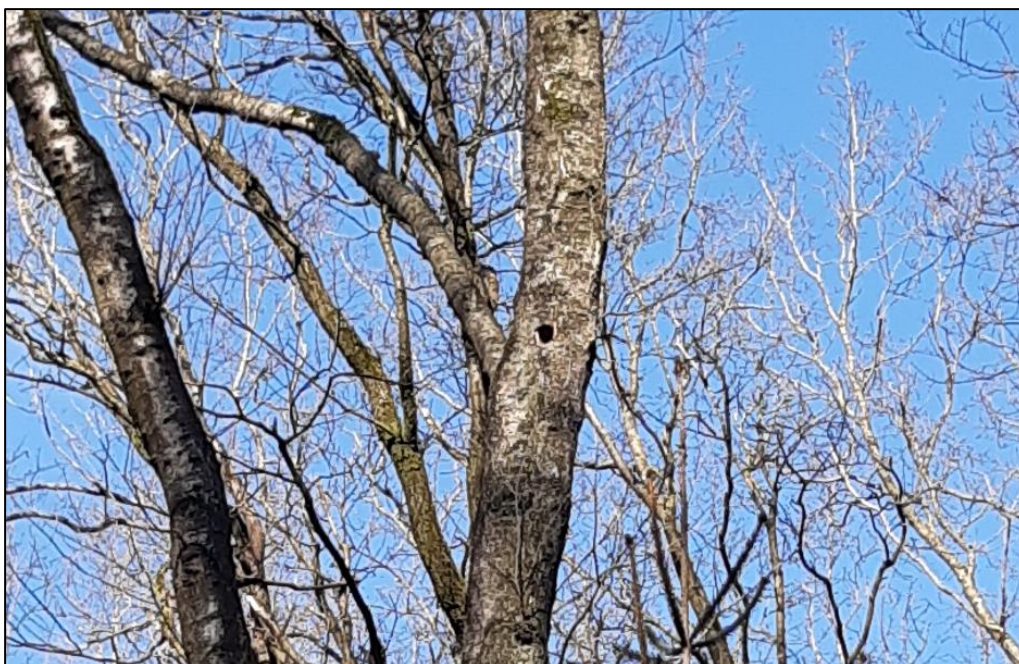

Mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen. Voor de bebouwing die mogelijk wordt gesloopt, zijn met geel de gevels aangegeven waar openingen aanwezig zijn die door vleermuizen als toegang tot een verblijfplaats zouden kunnen worden gebruikt.

4.2.5.2 Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een zekere diameter en leeftijd te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Grofweg zijn hardhout bomen als eik en beuk jonger dan 60 jaar en zachthout bomen jonger dan ongeveer 30 jaar voor een spechtenhol nog niet geschikt (Zoogdiervereniging & Probos 2012).

Verspreid over het plangebied staat een groot aantal bomen. Veel bomen zijn al ouder. Op verschillende plekken werden holten gezien in bomen die geschikt zouden kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Zo waren in enkele ruwe berken, in de bosdelen in het noorden van het plangebied spechtengaten aanwezig en waren in een beuk holten aanwezig. Ook werden bij enkele zomereiken hoog in de boomkroon dode takken gezien met holten of scheuren, die vleermuizen mogelijk als verblijf zouden kunnen gebruiken.

Spechtengat in een ruwe berk in één van de bosdelen

In het zuidelijk deel van het plangebied werd in een populier een holte gezien die mogelijk geschikt is als verblijf voor vleermuizen. Daarnaast komen verspreid over het gehele plangebied bomen voor, met dichte klimop tot hoog in de kruin. Vleermuizen kunnen ook achter klimop verblijven. Ook zou wellicht een holte aanwezig kunnen zijn achter de klimop waarin boombewonende vleermuizen een verblijfplaats zouden kunnen hebben. Het is daarmee niet op voorhand uit te sluiten dat verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn in bomen in het plangebied.

Vleermuissoorten en functies die wel of niet zijn uit te sluiten in het plangebied. "x"= functie is niet uit te sluiten, "-" = functie is uit te sluiten.

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Winterverblijf
Gewone dwergvleermuis	x	x	x	x
Ruige dwergvleermuis	-	x	x	x
Laatvlieger	x	x	x	x
Rosse vleermuis	x	x	x	X
Gewone grootoorvleermuis	x	x	x	X
Watervleermuis	x	x	-	-
Franjestaart	x	x		

4.2.5.3 Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats

moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd.

Overall in het plangebied zijn bomen aanwezig waarbij vleermuizen voedsel kunnen vinden. Het plangebied vormt daarmee geschikt foerageergebied voor vleermuizen. In de toekomst zullen echter nog steeds grote delen van het plangebied beplant zijn met bomen. Ook in de toekomst blijft daarmee geschikt foerageergebied in het plangebied aanwezig. Daarbij is in de directe omgeving veel vergelijkbaar alternatief foerageergebied aanwezig waar vleermuizen voedsel kunnen vinden. Doordat alternatief foerageergebied aanwezig is en doordat het plangebied ook in de toekomst geschikt blijft als foerageergebied zal van het verdwijnen van essentieel foerageergebied geen sprake zijn.

4.2.5.4 Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben (Limpens et al. 2004). Daarom zijn dergelijke vliegroutes beschermd.

Verspreid over het gehele plangebied zijn hoge bomen aanwezig, die beschutting bieden en voor oriëntatie kunnen zorgen voor vleermuizen die onderweg zijn. Ook in de toekomst echter, zijn nog steeds verspreid over het gehele plangebied bomen aanwezig die beschutting kunnen bieden en voor oriëntatie kunnen zorgen. De toekomstige ontwikkeling zorgt daardoor niet voor het onderbreken van een eventuele vliegroute, doordat in de toekomst voldoende bomen aanwezig blijven die op korte afstand een alternatieve, beschutte vliegroute kunnen bieden. Van aantasting van een essentiële vliegroute zal daardoor geen sprake zijn.

4.2.6 **Reptielen**

Reptielen komen in ons land voornamelijk voor op de hogere zandgronden, in duin-, bos- of heidegebieden. De ringslang komt daarnaast ook voor in veengebieden en laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. Deze soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren. De muurhagedis is gebonden aan warme, stenige plekken en leeft in Nederland vooral in Maastricht en is daarnaast op verschillende plaatsen uitgetzet. (Creemers en van Delft 2009).

Uit NDFF-gegevens blijkt dat de ringslang enkele malen is waargenomen nabij de Oude Oosterbeekeweg, op meer dan 400 meter ten zuiden van het plangebied. Hazelwormen zijn aanwezig bij de Wolfhezer heide ten noorden van het plangebied. Nabij de Utrechtseweg worden wel hazelwormen waargenomen en eenmaal is een hazelworm waargenomen ten noordoosten van het plangebied, op circa 400 meter afstand. De plekken in de omgeving waar de ringslang en hazelworm werden waargenomen liggen buiten het bebouwde gebied van Doorwerth en liggen in meer natuurlij-

ke bosdelen. Het plangebied zelf wordt omgeven door bebouwd gebied, met wegen en woningen. Bij het natuuronderzoek in 2017 werd met reptielenplaatjes onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van reptielen in het plangebied. Deze werden daar niet aangetroffen. Ook in de NDFF zijn geen waarnemingen opgenomen van reptielen uit het plangebied zelf of uit de bebouwde omgeving daar omheen. Het is voor reptielen niet eenvoudig om vanuit de natuurlijke bosdelen rond Doorwerth het plangebied te bereiken, door de aanwezigheid van bebouwd gebied en drukke wegen tussen het plangebied en deze natuurlijke delen. Vanwege het ontbreken van waarnemingen van reptielen bij eerder onderzoek in het plangebied en vanwege de moeilijke bereikbaarheid van het plangebied voor reptielen uit de verdere omgeving, is redelijkerwijs uitgesloten dat reptielen aanwezig zijn in het plangebied.

4.2.7 Amfibieën

4.2.7.1 Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten amfibieën een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Het is goed mogelijk dat in of nabij het plangebied deze soorten voorkomen, zoals de bruine kikker of gewone pad. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

4.2.7.2 Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, komen voornamelijk voor in en nabij vennen, poelen en slootjes, met helder en schoon water, in heide-, veen- en bosgebied en in de uiterwaarden. De rugstreeppad is ook in de duinen aanwezig. De geelbuikvuurpad, vuursalamander en vroedmeesterpad worden bijna uitsluitend in Zuid-Limburg aangetroffen (Creemers en van Delft 2009, verspreidingsatlas.nl).

In de NDFF zijn geen waarnemingen opgenomen uit het plangebied van amfibiesoorten waarvoor geen vrijstelling geldt. In het plangebied zelf is geen open water aanwezig dat als voortplantingswater zou kunnen dienen voor amfibieën en ook in de directe omgeving ontbreekt dit. Beschermde soorten als poelkikker of kamsalamander verblijven ook buiten de voortplantingstijd altijd in de omgeving van het voortplantingswater. Vanwege het ontbreken van mogelijk voortplantingswater worden amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt niet binnen het plangebied verwacht.

4.2.8 Vissen

De beschermde vissoorten zijn veelal zeldzaam voorkomende soorten gebonden aan helder, stromend water van beekjes of rivieren. Een uitzondering hierop is de grote modderkruiper die vooral leeft in langzaam stromend water van sloten, vennen of plassen. De soort komt daar voor op plekken met veel onderwatervegetatie en een goed ontwikkelde waterbodem (Janssen en Schamineé 2004, verspreidingatlas.nl).

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

4.2.9 *Insecten en andere ongewervelden*

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden zijn veelal zeldzaam en eisen een specifiek habitat. Beschermde vlindersoorten komen vooral voor in kruidenrijke en soortenrijke graslanden, heiden, venen en (vochtig) bos (Bos et al. 2006, vlinderstichting.nl). Beschermde libellensoorten leven met name in veengebieden, nabij beekjes of rivieren en bij vennen op de hogere zandgronden (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Beschermde keversoorten zijn gebonden aan oude, rottende bomen in bosgebieden of komen zeldzaam voor in (groter) permanent, helder open water van goede kwaliteit op veengrond (eis-nederland.nl, Janssen en Schamineé, 2004). De Europese rivierkreeft is in ons land nog maar van één plek bekend, op landgoed Warnsborn bij Arnhem. De Bataafse stroommossel is uit ons land verdwenen en de platte schijfhoren komt lokaal voor in laagveengebieden en het rivierengebied, in helder, stilstaand of zeer zwak stromend water met rijke plantengroei, in zowel meren, sloten als plassen (anemoon.org, verspreidingsatlas.nl).

Voor veel soorten van deze categorie is binnen het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig, doordat open water en kruidenrijk grasland hier niet aanwezig zijn. Wel bestaat het plangebied uit bos. In dit bos zijn echter geen grote dikke, rottende stammen of wortelkluiten aanwezig, zodat beschermde keversoorten hier niet worden verwacht. Naast keversoorten zijn er ook enkele beschermde vlindersoorten die gebonden zijn aan bos. Dit zijn de kleine ijsvogelvlinder, de grote weerschijnvlinder, de rouwmantel en de grote vos. Van de kleine ijsvogelvlinder werd eenmaal een exemplaar waargenomen bij Heveadorp, op vele honderden meters afstand van het plangebied, zo blijkt uit de NDFF-database. Van de overige soorten zijn uit deze omgeving geen waarnemingen opgenomen in de NDFF.

Kleine ijsvogelvlinder

De kleine ijsvogelvlinder leeft in vochtige gemengde bossen of loofbossen. Wilde kamperfoelie vormt de waardplant voor de soort. De soort leeft vooral hoog in bomen maar komt 's morgens ook naar beneden om te drinken. De bosdelen in het plangebied bestaan niet uit vochtig maar uit droog bos, waardoor het plangebied voor deze soort geen geschikt leefgebied vormt. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder leeft in oude, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of in groepjes samenhangende bosjes in beekdalen. Als waardplant gebruikt de soort boswilg en soms grauwe wilg. De mannetjes van deze vlindersoort gebruiken markante, hoge bomen in de bosrand als vliegplaats (vlinderstichting.nl). De bosdelen in het plangebied bestaan niet uit oud vochtig loofbos, maar uit bos op droge zandgrond. Leefgebied voor deze soort is daarmee niet aanwezig in het plangebied.

Rouwmantel

Van de rouwmantel komen alleen zwervende exemplaren in ons land voor. Voorplanting vindt hier niet meer plaats. Deze soort heeft als habitat gevarieerde open bossen op vochtige plaatsen, waarin wilgen voorkomen (vlinderstichting.nl). De bosdelen in het plangebied bestaan uit droog bos, waardoor het plangebied voor deze soort geen geschikt leefgebied vormt. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

Grote vos

De grote vos is een zeldzame vlinder. Hij werd acuut met uitsterven bedreigd maar hij wordt de laatste tijd vaker gezien. Er wordt sinds 2019 ook voortplanting vastgesteld. Het lijkt erop dat ze zich weer vestigen in ons land. De grote vos is een zeer mobiele vlinder die veel zwerft. De waardplanten van deze soort zijn voornamelijk iep, maar ook zoete kers en sommige wilgensoorten. Het habitat is vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen (vlinderstichting.nl). De bosdelen in het plangebied bestaan uit droog bos, waarbinnen de mogelijke waardplanten van deze soort niet aanwezig zijn. Het plangebied vormt daarmee voor deze soort geen geschikt leefgebied. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

4.3 Aanwezigheid houtopstanden

In het plangebied is een houtopstand aanwezig. De bomen en struiken die aanwezig zijn, zijn namelijk onderdeel van een eenheid bomen en struiken waarvan de oppervlakte groter is dan duizend vierkante meter.

5 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

5.1 Mogelijke effecten op beschermde gebieden

5.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen. Wel wordt het plangebied omgeven door Natura 2000-gebied “Veluwe”. De kleinste afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied bedraagt circa 115 meter, aan de zuidwestzijde van het plangebied.

Het plan maakt de bouw van woningen mogelijk in het plangebied. De toekomstige woningen zorgen mogelijk voor meer gemotoriseerd verkeer dan momenteel aanwezig is. Gemotoriseerd verkeer stoot stikstof uit en deze stikstof zou kilometers verderop nog stikstofgevoelige vegetaties kunnen verstoren. Ook in de omliggende Natura 2000-gebieden zijn vegetaties aanwezig die gevoelig zijn voor verzuring en vermesing door stikstofdepositie. Het is daarmee niet uit te sluiten dat de ontwikkeling in de toekomst leidt tot extra stikstof uitstoot, waardoor stikstofgevoelige vegetaties verstoord zouden kunnen worden. Aanvullend onderzoek, in de vorm van een stikstofberekening met het rekenprogramma Aeries-Calculator is daarom noodzakelijk om dit nader uit te zoeken.

Overige verstoringen van Natura 2000-gebied, zoals verstoring door geluid of licht, zijn in de gebruiksfase niet te verwachten. Het plangebied wordt van het Natura 2000-gebied gescheiden door bebouwd gebied, waar momenteel al grondgebonden woningen en appartementengebouwen aanwezig zijn. De aanwezigheid van woningen en bos rondom het plangebied zorgt voor afscherming van licht en geluid dat afkomstig kan zijn van het plangebied. Daarbij zal het gebruik van het plangebied in de toekomst niet wezenlijk anders zijn dan het huidige gebruik. Het plangebied wordt momenteel vrij intensief door mensen gebruikt, mede door de aanwezigheid van twee scholen en parkeerruimte voor supermarkten. Ook in de toekomst zijn scholen aanwezig en is parkeerruimte aanwezig in het plangebied. Wel zullen in de toekomst ook woningen aanwezig zijn binnen het plangebied. Van het toekomstige gebruik van deze woningen zijn echter geen verstoringen te verwachten die het Natura 2000-gebied zouden kunnen bereiken. Ook deze woningen worden namelijk van het Natura 2000-gebied afgeschermd door bestaande bebouwing en groen rondom het plangebied. Het is daardoor uitgesloten dat de toekomstige ontwikkeling leidt tot verstoring door licht of geluid in de gebruiksfase.

In de aanlegfase, wanneer bestaande bebouwing wordt gesloopt en nieuwe bebouwing wordt gebouwd, kan er wel tijdelijk meer licht of geluid afkomstig zijn vanuit het plangebied. Het is niet duidelijk of het ook nodig is voor deze ontwikkeling te heien, maar met name het geluid van heien kan ver dragen. De sloop- en aanlegwerkzaamheden zijn echter maar tijdelijk. Conform de leidraad bepaling significantie (Steunpunt Natura 2000, 2010), kan een afname van de draagkracht van een leefgebied alleen significant zijn, als het langjarig gemiddelde door de verstoring zal afnemen. Doordat de verstoring tijdelijk is en binnen enkele maanden voorbij zal zijn, zal van een afname van een langjarig gemiddelde geen sprake kunnen zijn bij deze ontwikkeling. Signifi-

cant negatieve effecten op Natura 2000-gebied door licht of geluid zijn daarom ook in de aanlegfase uitgesloten.

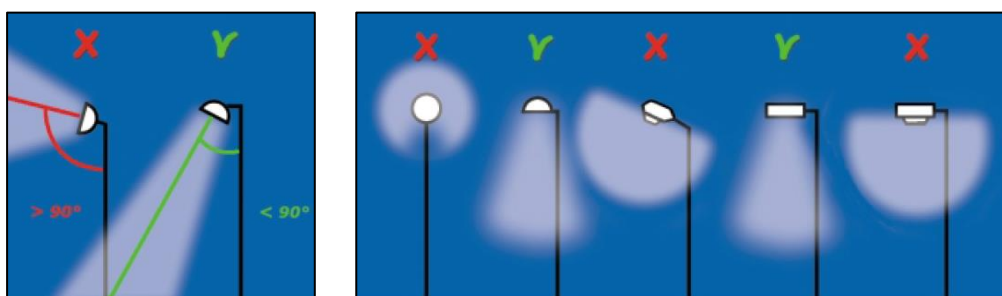
5.1.2 Provinciale bescherming

Het dichtstbijzijnde gedeelte van het natuurnetwerk bevindt zich op minimaal 100 meter afstand. De bescherming van het NNN kent in de provincie Gelderland niet het begrip externe werking. Aangezien het plangebied niet in de GNN of GO ligt, leidt de voorgenomen ingreep niet tot vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wettelijke waarden en kenmerken van het Gelders Natuurnetwerk hebben. De bescherming van het Gelders Natuurnetwerk staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

5.2 Mogelijke effecten op beschermde soorten

5.2.1 Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren voorkomen. Bij de ruimtelijke ontwikkeling zouden deze planten en dieren kunnen worden gedood. Voor al de in het wild levende soorten geldt de zorgplicht van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden. Wanneer verlichting wordt geplaatst, probeer uitstraling van licht naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken, om verstoring van diersoorten te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door verlichting te beperken tot die plekken waar licht noodzakelijk is, lage en gericht armaturen te gebruiken in plaats van rondstralende armaturen en lampen goed te richten.

Om verstoring van dieren door straatverlichting en andere vormen van verlichting tot een minimum te beperken, dienen lichtbundels zo veel mogelijk naar beneden te worden gericht.

5.2.2 Vogels

Uit voorliggend onderzoek blijkt verder dat in en direct rond het plangebied vogels aanwezig zijn en ook kunnen broeden. Voor deze vogels geldt artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, die het onder meer verbiedt vogels te doden, te vangen of in gebruik zijnde nesten van vogels te beschadigen of te vernielen.

5.2.2.1 Vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Bij de geplande ontwikkeling zouden nesten van broedende vogels kunnen worden beschadigd, wat verboden is onder de Wet natuurbescherming. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd. Om overtreding van de wet te voorkomen adviseren wij u om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecoloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecoloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

5.2.2.2 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Naast soorten waarvan het nest alleen in de broedtijd beschermd is, zijn mogelijk ook soorten aanwezig waarvan het nest jaarrond is beschermd. Dit betreft mogelijke nestplaatsen van de gierzwaluw bij school de Dorendal. Met de geplande werkzaamheden gaan deze mogelijke nesten verloren. Ook is kans aanwezig op het verwonden of doden van vogels. In beide gevallen is sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soort dient bij de school nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien nestplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Uit de quick scan blijkt verder dat het niet is uitgesloten dat in bomen verspreid over het plangebied nestplaatsen van sperwer, boomvalk of ransuil aanwezig zijn. In drie bomen in het zuidelijk deel van het plangebied zijn middelgrote nesten aanwezig waarvan niet uitgesloten kan worden dat het nestplaatsen van één van deze soorten betreft (zie het kaartje in paragraaf 4.2.2.2 voor de locatie van deze drie bomen). Daarnaast zijn verspreid over het plangebied bomen aanwezig met dichte klimop tot in de kruin. Niet geheel uitgesloten kan worden dat zich tussen de klimop een nestplaats bevindt van deze soort. Voor de toekomstige ontwikkeling zal het plaatselijk nodig zijn bomen te kappen. Ook zijn op verschillende plekken werkzaamheden voorzien, zoals de bouw van woningen, wat er toe zou kunnen leiden dat nesten in omringende bomen worden verstoord. In beide gevallen is sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van nestplaatsen van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien nestplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mo-

gelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

5.2.3 Overige beschermde soorten

5.2.3.1 Soorten waarvoor provinciale vrijstelling geldt

In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Dit betreft bijvoorbeeld de soorten bruine kikker en gewone pad. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg. Wel geldt ook voor deze soorten altijd de eerder beschreven zorgplicht.

5.2.3.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Door het uitgevoerde onderzoek is duidelijk geworden dat enkele essentiële elementen, van soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, niet op voorhand kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Het betreft verblijfplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, franjestaart en watervleermuis) en verblijfplaatsen of leefgebied van de eekhoorn en van verschillende soorten marters (boomarter, steenarter, bunzing en wezel). De vleermuissoorten zijn habitatrichtlijnsoorten, waarvoor de verboden van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming gelden. Daarmee is het onder meer verboden deze soorten te doden of rust- of verblijfplaatsen te beschadigen. De eekhoorn en marters zijn soorten die behoren tot de beschermingscategorie 'andere soorten' van de Wet natuurbescherming. Voor de marters gelden daarmee de verboden van artikel 3.10 van deze wet, waarmee het onder meer verboden is de dieren te doden en vaste rustplaatsen te vernielen.

Met de geplande werkzaamheden gaan eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen of marters in bomen, gebouwen of tussen dicht groen mogelijk verloren. Ook is kans aanwezig op het verwonden of doden van deze dieren. In beide gevallen is sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien verblijfplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Andere soorten waarvoor de provinciale vrijstelling niet geldt, zijn niet in of nabij het plangebied aanwezig. Negatieve effecten op die soorten zijn dan ook niet te verwachten en nader onderzoek naar die soorten is dan ook niet nodig.

5.2.4 Aanvullend onderzoek naar beschermde soorten: onderzoekseisen en -periodes

Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

5.2.4.1 Gierzwaluwen

Het nader onderzoek gierzwaluwen dient volgens het kennisdocument gierzwaluw (BIJ12 2017b) plaats te vinden door middel van drie 3 inventarisaties met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Dit dient te gebeuren in de periode 1 juni tot en met 15 juli, waarvan minimaal één inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli, tussen twee uur voor zonsondergang tot zonsondergang, tijdens goede inventarisatieomstandigheden. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

5.2.4.2 Boomvalk, sperwer en ransuil

Voor het onderzoek naar deze soorten worden de telrichtlijnen van SOVON gevolgd. Onderzoek naar aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgevoerd door het in broedtijd meerdere malen controleren van potentiële nestlocaties op de aanwezigheid van oudervogels, jongen, poepsporen en plukresten bij de nestboom (sovon.nl).

Boomvalken bezetten nestplaatsen vanaf eind april bezet, eileg vindt vooral plaats eind mei en de eerste helft van juni. Daarna zijn de oudervogels nog enkele weken aanwezig om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Nestplaatsen van de sperwer worden vanaf eind half maart bezet, waarbij de leg plaatsvindt van circa half april tot half mei. De broedduur bedraagt circa 37-40 dagen. Daarna zijn de jongen nog enkele weken bij het nest aanwezig. De eileg van de ransuil vindt plaats van circa half maart tot half april. Na een broedduur van circa 27 dagen zijn jongen nog minstens 20 dagen bij het nest aanwezig. Met name de bedelende jongen zijn zeer luidruchtig (sovon.nl).

5.2.4.3 Vleermuizen

Gebouwen

Bij drie gebouwen die gesloopt worden is het nodig aanvullend vleermuisonderzoek te doen. Dit betreft de schoolgebouwen van de Dorendal en de Atlas en het gebouw van het Trefpunt. Dit nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen, zoals verwoord in het vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vijf veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Drie daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van minimaal 20 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden, ook met een tussenperiode van minimaal 20 dagen.

Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of batlogger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaald in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vijf veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Bomen

Bij de bomen die gekapt zullen worden ten behoeve van de ontwikkeling is het nodig aanvullend vleermuisonderzoek uit te voeren. Omdat het, met name voor bomen met veel klimop, vanaf de grond lastig was om te beoordelen of geschikte verblijfplaatsen aan- of afwezig zijn, adviseren we om dit onderzoek bij de bomen in twee stappen uit te voeren.

De eerste stap bestaat uit een nadere inspectie van de te kappen bomen, bijvoorbeeld met een hoogwerker, om te beoordelen of geschikte verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. Enkel bij die bomen waar bij deze nadere inspectie blijkt dat mogelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn, is vervolgens aanvullend vleermuisonderzoek nodig conform het vleermuisprotocol, om te onderzoeken of potentiële verblijfplaatsen ook daadwerkelijk worden gebruikt. Het vleermuisprotocol stelt vast dat vier veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Twee daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van minimaal 20 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden, ook met een tussenperiode van minimaal 20 dagen. Daarbij wordt bij de veldbezoeken met behulp van batdetectors bij bomen gepost om te bepalen of verblijfplaatsen aanwezig zijn.

5.2.4.4 Eekhoorn

Bij het veldbezoek voor de quick scan werden geen eekhoornnesten aangetroffen. Het is echter niet uitgesloten dat er eekhoornnesten aanwezig zijn in één van de vele bomen met dichte klimop die in het gebied aanwezig zijn. Aangeraden wordt daarom, op die plekken waar werkzaamheden zijn voorzien en/ of bomen worden gekapt de bomen nader te controleren op de aanwezigheid van eekhoornnesten, bijvoorbeeld met behulp van een hoogwerker. Omdat eekhoorns jaarrond actief zijn, kan deze controle ook jaarrond worden uitgevoerd.

5.2.4.5 Marters

Het onderzoek naar de boommarter en steenmarter is niet aan bepaalde protocollen of onderzoeksvoorwaarden gebonden. Beide soorten zijn het gehele jaar actief en daarom kan onderzoek naar deze soorten het gehele jaar uitgevoerd worden. Voor het onderzoek kunnen cameravallen worden gebruikt en ook kan worden gelet op sporen, zoals uitwerpselen, pootafdrukken en prooiresten.

De aanwezigheid van de kleine marterachtigen bunzing en wezel kan worden vastgesteld door het gebruik van de 'struikrover'; een buis met wildcamera waarmee kleine marters kunnen worden waargenomen (zoogdiervereniging.nl). Ook kan voor het waarnemen van kleine marterachtigen een combinatie van verschillende andere methoden worden gebruikt. Dit zijn het gebruik van cameravallen, marterboxen, sporenbuizen en nestkasten. Wanneer onderzoek in de actieve periode (maart tot en met augustus) van de dieren wordt gedaan, dan dienen de onderzoeksinstrumenten minimaal 6 weken op de onderzoekslocatie te worden geplaatst. Buiten de actieve periode van de dieren is er minder trefkans. Daarom is dan een dubbele hoeveelheid instrumenten nodig en dient er minimaal 12 weken onderzoek te worden gedaan (Bouwens 2017).

Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van alle te onderzoeken soorten weer.

Soortgroep	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Gierzwaluwen												
Sperwer, boom- valk, ransuil												
Vleermuizen												
Eekhoorn												
Marters												

5.3 Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden

In het plangebied is een houtopstand aanwezig en als onderdeel van het plan worden bomen of struiken van deze houtopstand geveld. Op deze velling is het beschermingsregime voor houtopstanden van de Wet natuurbescherming echter niet van toepassing, want de houtopstand die wordt geveld ligt binnen de grenzen van de bebouwde kom met betrekking tot de bescherming van houtopstanden van de gemeente. Door de ligging binnen de bebouwde kom gelden wel de regels van de Bomenverordening van de gemeente Renkum. Hierdoor zal het noodzakelijk zijn voor de velling van bomen een omgevingsvergunning aan te vragen.

6 Conclusie

De gemeente Renkum heeft het voornemen het centrum van Doorwerth aan te passen. Voor deze toekomstige ontwikkeling werd eerder een masterplan opgesteld. Niet al de gewenste ontwikkelingen uit het masterplan passen binnen het bestaande bestemmingsplan. Om die reden wordt voor de ontwikkeling een nieuw bestemmingsplan opgesteld; het bestemmingsplan 'Doorwerth-Centrum 2019, leren ontmoeten en wonen'. Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Daarom werd een quick scan natuur uitgevoerd. In deze quick scan is onderzocht of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

6.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebied Veluwe ligt in de buurt van het plangebied. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Veluwe is vanwege een mogelijke toename in stikstofdepositie door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied niet uit te sluiten. Nader onderzoek in de vorm van een berekening met Aeries-Calculator is daarom noodzakelijk.

Verder blijkt uit de quick scan dat in het plangebied geen Natuurnetwerk Nederland of andere provinciaal beschermde natuur aanwezig is. De provinciale bescherming van deze gebieden staat de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg en nader onderzoek hiernaar is niet noodzakelijk.

6.2 Soortenbescherming

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren aanwezig zijn. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving.

In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg. Daarnaast zijn mogelijk nog enkele essentiële elementen aanwezig, voor soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt. Zo blijkt uit de quick scan dat in en rondom het plangebied vogels kunnen broeden. Om overtreding van de wet te voorkomen wordt geadviseerd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield.

Mogelijk zijn ook nestplaatsen aanwezig van de gierzwaluw in het schoolgebouw van de Dorendal. Nestplaatsen van deze soort zijn jaarrond beschermd. Om hierover duidelijkheid te krijgen dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien

nestplaatsen of essentieel leefgebied van deze soorten aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Verder zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in bomen en gebouwen binnen het plangebied en is mogelijk leefgebied aanwezig van eekhoorn en marters (boomarter, steenarter, bunzing en wezel). Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien verblijfplaatsen aanwezig blijken, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

6.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling. Wel dient op basis van de Bomenverordening van de gemeente een omgevingsvergunning aangevraagd te worden voor de velling van bomen.

6.4 Vervolgstappen

- Houd rekening met de zorgplicht;
- Houd rekening met broedende vogels;
- Stel een stikstofberekening op met Aeries-Calculator, om te onderzoeken of de ontwikkeling tot een toename in stikstofdepositie op Natura 2000-gebied leidt;
- Laat nader onderzoek uitvoeren naar gierzwaluwen, sperwer, boomvalk en ransuil, eekhoorn, marters en vleermuizen;
- Vraag een omgevingsvergunning aan voor de velling van bomen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12. 2017a. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Bos, F. Bosveld, M. Groenendijk, D. van Swaay, C. Wynhof, I. De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna deel 7.

Bouwens, S. 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant. Zoogdiervereniging, rapport 2017.32.

Creemers, R. van Delft, J. 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, Ch. von Helversen, O. Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.

Ecochore. 2017. Ecologisch onderzoek Centrumplan Doorwerth.

Janssen, J. A. M. Schamineé, J. H. J. 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de habitatrichtlijn.

Lange, R. Twisk, P. van Winden, A. van Diepenbeek, A. 2003. Zoogdieren van West-Europa.

Limpens, H. J. G. A. Twisk, P. Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen overweg. Uitgave DDW en VZZ.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna deel 4.

Netwerk Groene Bureaus, Definitielijst Netwerk Groene Bureaus 2020, 16 januari 2020.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2020. Vleermuisprotocol 2021.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

SOVON. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna deel 5.

Sparrus, L. Odé, B. Beringen, R. Basisrapport Rode Lijst Vaatplanten 2012 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. FLORON rapport 57.

Steunpunt Natura 2000. 2010. Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Versie 27 mei 2010.

Verbeylen. G. 2012. Handleiding Monitoring van rode eekhoorns aan de hand van nesttellingen en haarvallen. Zoogdierwerkgroep. Natuurpunt.

Zoogdiervereniging & Probos. 2012. Laanbeheer en vleermuizen; met oog voor veiligheid en cultuurhistorie; met bijdragen van E. A. Jansen, M. H. A. van Benthem, C. de Groot, P. Twisk & H. J. G. A. Limpens.

Websites

www.aanpakstikstof.nl

www.anemoon.org

www.aerius.nl

www.eis-nederland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

statline.cbs.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

Bijlage 1. Wettelijk kader

Gebiedsbescherming

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Als een plan of project mogelijk negatieve gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve gevolgen zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante gevolgen niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig¹. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde

¹ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). Voor dit netwerk geldt, op basis van artikel 2.10 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd.

Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. De precieze invulling van de bescherming verschilt van provincie tot provincie. In paragraaf 2.1 staat de bescherming beschreven die in dit geval van toepassing is.

Soortenbescherming

Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen in de Wet natuurbescherming. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden de beschermde diersoorten opzettelijk te doden of te vangen en om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en het is verboden om de beschermde plantensoorten opzettelijk te plukken, ontwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. Zie paragraaf 2.2 voor de vrijstelling die in deze provincie van toepassing is.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen

bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

